

Teoria de la carta

Ja no sorprèn tornar de vacances, obrir la bústia per buidar-la, repassar els sobres i anar llençant a la paperera tota la correspondència. Ja no sorprèn, durant l'any, obrir la bústia i descobrir que no rebem cartes, sinó només paperassa comercial.

Pràcticament sense que ens n'adonésim, la carta, com a gènere literari i com a format de comunicació, ha desaparegut. I, amb ella, tota una manera de viure, d'entendre el temps de la comunicació, d'ordir les relacions a distància amb les persones amb qui tenim coses per dir-nos. Només ha calgut una dècada. I poc més. Però ara, definitivament, la carta ja és cosa del passat. Una relíquia.

I això que, al mateix temps, han sorgit maneres noves i ben diverses de dir-nos coses que, tot i la diferència respecte de les cartes, n'ocupen, en cert sentit, el lloc. Això és el que fan correus electrònics, SMS, missatges de Facebook o Twitter.

I dos fenòmens criden immediatament l'atenció, d'aquests formats substitutoris: la rapidesa i la brevetat. Però també la possibilitat d'adreçar-se a més d'un destinatari, multiplicant no pas la veu de qui escriu sinó les orelles dels que escolten. Ara tot, missatge i resposta, ha d'anar més ràpid, fins al vertigen de la immediatesa. Ara tot, per força, ha de ser més breu: més precís, més essencial. No hi ha temps, sembla, ni per a circumloquis ni per a divagacions. Tampoc, gairebé, per a salutacions ni comiats, com si estar continuament connectats ens estalviés qualsevol fórmula preparatòria i qualsevol interrupció.

No val la pena lamentar-se'n. Amb això es perden moltes coses, esclar, però se'n

guanyen moltes altres, és indiscutible. I el passat no torna mai. Som al temps que som, i és com és, no com ens agradaria que fos. Treure profit de les formes del temps que és el nostre és, a hores d'ara, com ho ha estat sempre, un imperatiu gairebé de supervivència.

Per això és curiós que justament en el moment de declivi, si no d'extinció, de la

amb l'exposició de les cartes filmades que es van enviar Víctor Erice i Abbas Kiarostami.

Aquella aventura ha continuat, i s'ha ampliat a sis parelles de cineastes que, durant aquests anys, s'han anat dient coses a través de filmacions que són cartes. Ja hi haurà temps, quan obrin l'exposició, de tornar a parlar del que es preveu que sigui

una experiència memorable. Però també a l'octubre, la biblioteca Agustí Centelles de Barcelona exposarà la correspondència que, durant aquests mateixos anys, el fotògraf Manel Esclusa ha mantingut amb el poeta Víctor Sunyol: l'un enviava a l'altre una fotografia i l'altre li contestava amb un poema. Així han anat fent, fins ara. I Manel Esclusa ha estat fent el mateix amb altres fotògrafs. I alguns dels fotògrafs amb qui ho ha fet, com Marcelo Brodsky (la correspondència entre tots dos es presenta aquesta setmana a Caracas), han fet el mateix amb altres fotògrafs, com Martin Parr, entre d'altres. Fóra bo, molt bo, que a Barcelona es pogués aplegar part d'aquesta correspondència fotogràfica: n'hi ha d'extraordinàries de debò, en puc donar fe. I l'Espai ZERO1 d'Olot, aquest cap de setmana ha obert una altra correspondència ben peculiar: la que l'artista Quim Domene ha enviat, des del 2005 (sense resposta, òbviament) a Kurt Schwitters (ar-

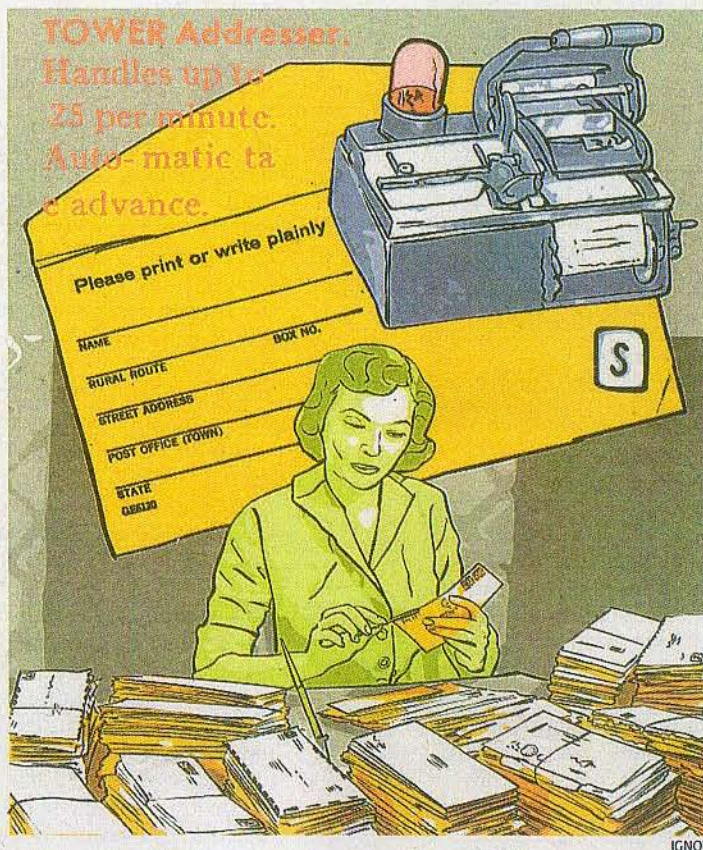
tista, també, que va morir l'any de naixement de Domene). I, encara una altra: just abans de l'estiu, Anna Petrus i Manu Balaguer van estrenar el lllargmetratge *Cartes a una desconeguda*, un intercanvi d'imatges, tipus carta, que els dos cineastes es van enviar durant mesos. No us sorprèn, tanta coincidència?

La veritat és que per escriure una carta cal tenir no només coses a dir. També cal estar disposats a explicar el que ens passa. I, per tant, cal estar disposats a despullar-se davant d'algú altre. Però sobretot cal estar preparat per escoltar, per rebre la resposta, per llegir allò que l'altre ens contesta, ens respon, tot confrontant-nos, així, a una opinió que no és la nostra. Per escriure una carta cal, sobretot, donar crèdit a aquell a qui escrivim. Perquè una carta no és un monòleg, ni una aixeta que s'obre per deixar rajar la vida íntima. Tampoc

Ara tot, missatge i resposta, ha d'anar més ràpid, fins al vertigen de la immediatesa

no és un missatge dins d'una ampolla llançada al mar. Una carta és una invitació al diàleg, el principi d'una conversa. Un despullament i l'espera d'una resposta. No hi ha imatge més dramàtica i terrible que una carta retornada sense que el destinatari l'hagi llegida i, per tant, sense que l'hagi contestada. Ni tan sols la violència dels cops que es donen i es reben damunt del ring, a *Million Dollar Baby*, es pot comparar amb la brutalitat de la imatge en què Clint Eastwood guarda, dins d'una capsula de sabates, totes les cartes que ha enviat a la seva filla i que el carter li retorna encara tancades i sense llegir.

Si és cert que els artistes sempre obren camins i donen testimoniatge, no del temps present sinó del temps venidor, potser aquesta proliferació de correspondència exposada ens avança allò que les fórmules substitutòries de la carta encara no ens deixen veure del tot: la necessitat de dir-nos coses, d'intercanviar experiències, d'aprendre dels altres. La urgència de deixar d'estar sols i per inventar espais de diàleg.●

IGNOT